ja kooliaed“ (*ibid*,. 1934; koos G. Põldmann'iga), „Looduseõpetus“ IV — VI õppeaasta (*ibid.*, 1930—32; koos P. Kogerman'i, E. Kilkson'i, H. Riikoja ja A. Kepp'iga), „Looduseõpetus“ III õ.-a. (*ibid.*, 1937; koos H. Riikoja ja K. Kirss'iga) ja „Praktiline taimeanatoomia ja -füsioloogia“ (*ibid.*, 1936). Ta on olnud loodusloo lugemikkude kaasautoriks, „Tegeliku aianduse ja mesinduse käsiraamatu“ I—III (Tartu, 1934—36) peatoimetaja ja koostajaid ning avaldanud kirjutisi väljaandeis „Biochemische Zeitschrift“, „Protoplasma“, „Landwirtschaftliche Jahrbücher“, „Taluperenaine“, „Aed“, „Loodus“, „Kasvatus“, „Eesti Kool“, „Põllumees“, „Maanoored“, „Agronoomia“, „Eesti Loodus“ jm.

Isikl. jm. saadud andmed. *G. V.*

PORTEN (Poorten), Mathias v., kohtunik ja haldusametnik, sünd. 1630-ndate aa. lõpul (1638?) Tallinnas raehärra Mathias P-i pojana, oli a-st 1665 assessoriks Tallinna linnusekohtus ja a-st 1671 ühes Liivimaa maakohtus, aadeldati 1673, sai 1676 Võnnu maakohtunikuks, teotses Tallinna asehaldurina 1690—1710 ja siirdus siis Rootsi; surn. 16. I 1718 Waxholmis. — Asehaldurina hoolitses P. edukalt peamiselt Eestimaa majandusasjade eest, mistõttu teda mõnikord on kutsutud ökonoomiadirektoriks. P-i seisund oli raske eriti seetõttu, et ta ei leidnud küllaldast toetust Eestimaa kindralkubernerilt Axel Julius De la Gardie'lt (vt.) ja sattus hiljemini viimasega koguni pinevasse vahekorda. Ta ülesandeisse kuulus peamiselt kroonumõisade ja rendiste eest hoolitsemine, teede ja sildade parandamine, Põhjasõja ajal vägede moonastamine ning majutamine jm. Oma reisudel mööda maad puutus P. rahvaga tihedasti kokku; nähtavasti mõistis ta ka eesti keelt. P. oli E. Mannerburg'i, J. Chr. Droummer'i jt. Rootsi ametnikkude kõrval üks juhte Põhjasõja eel Eestimaal järjest mõõtuandvamaks kujunevas nn. rootsi parteis, kelle poole ka teadlik maarahvas hoidus ja kes oli vaenus saksa ehk aadli parteiga. Suure näljahäda (1695—97) uurimise komisjonist võttis P. juhtivalt osa ja katsus jõudumööda abistada hädalisi.

ERKA-st, TLA-st, Rootsi Riigiarhiivist ja Kammerarhiivist (Stokholmis) saadud andmed; G. Elgenstierna, Svenska adelns ättartavlor V (1930); H. Sepp, Narva piiramine ja lahing a. 1700 (1930); O. Liiv, Die wirtschaftliche Lage des estnischen Gebietes am Ausgang des XVII. Jahrhunderts I (1935). *O. L.*

***PRANTS, Hendrik,** ajakirjanik ja ajalooharrastaja, suri 17. XI 1932 ukj. Tallinnas. — P. täiendas enda haridust eriti ka Helsingi ülikooli kursusil (ajavahemikus 1896—1910). Ta avaldas venestuse surveajal (1893—1903) ligi 100 kirjutist Eesti üle soome lehtedes, kõige rohkem „Savo Karjalas“, kus sai Soomes valitsevate vabamate olude tõttu käsitella Eesti olusid otsesemalt, kui see oli võimalik Eestis. Soome ajaloolase K. O. Lindequist'i teos „Üldine ajalugu“ on suurelt osalt tõlgitud P-u poolt. Viimaseil eluaastail alustas ta memuaaride kirjutamist, mis töö aga jäi pooleli. Kavatsetud kolmest köitest ilmus ainult üks osa „Minu elukäik, mälestusi ja pärimusi“ (Tartu, 1937), mis ulatub umb. 1888. a-ni ja sisaldab ka mitmekülgseid väärtuslikke andmeid maaelu kohta ärkamisajal. P-u naine Anna P. on sünd. Kruusmann; ta õppis Soomes rahvaülikoolis ja Helsingi ülikooli kursusil.

Pvl. 1932, nr. 316; Post. 1932, nr. 272; „Vaba Maa“ 1932, nr. 272; „Ajalooline Ajakiri“ 1932, nr. 4 (R. Kleis); „Kaitse Kodu“ 1932, nr. 23/24. *J. K.; R. K.*

PRENDEKEN, vt. **BRENDEKEN.**

***PROMET, Aleksander,** maalikunstnik, suri 18. IX 1938 ukj. Tallinnas.

Pvl. 1938, nr. 255; „Uus Eesti“ 1938, nr. 258.

***PUHK, Joakim,** majandustegelane, järgneva vend, kaubamaja ja suurveski „J. Puhk ja Pojad“ omanikke, on olnud 1924—26 Üleriikliku Kaupmeeste Liidu esimees, 1925—29 ja a-st 1931 Kaubandus-Tööstuskoja juhatuse esimees, vahepeal 1930 selle nõukogu esimees, kindlustusaktsiaseltsi „Eesti Lloyd“ juhatuse kauaaegne liige ja a-st 1935 esimees, masinaehituse vabriku a./s-i „Ilmarine“ juhatuse liige ja a-st 1935 esimees, Eesti Suurkaupmeeste Ühingu esimees a-st 1932. Eesti delegatsiooni esimeheks rahvusvahelisel kaubanduskodade konverentsil oli ta 1927 Stokholmis, 1929 Amsterdamis ja 1939 Kopenhaagenis, võttis osa eesti tööandjate esindajana rahvusvahelisest töökonverentsist 1929 ja 1931 Genfis. Alates 1929. a. on P. Rahvusvahelise Kaubanduskoja (Pariisis) nõukogu lii-

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 248